

nieuwe benaming 'Folkwang Tanzbühne'. In de periode '29-'33 werden heel wat balletten gecreëerd, alle in choreografie van Jooss. Het belangrijkste daarvan was ongetwijfeld *De Groene Tafel*, voor het eerst vertoond in Parijs op 3 juli 1932. Geïnspireerd door de eerste wereldoorlog en zijn nasleep, beschrijft dit ballet de verschillende aspecten van de oorlog; te beginnen met de conferentie rond de tafel met het traditionele groene kleed, gaat het over de mobilisatie, de strijd, de oorlogswoeker, de vluchtelingen... om weer te eindigen met de conferentie waarmee het werk begon. Kurt Jooss beeldt in dit ballet de mens uit als speelbal van politici zonder scrupules, van oorlog, wreedheid, uitbuiting, misleiding en dood. Jooss tekent dit alles met de rake eenvoud van de ware kunstenaar. Men kan dit één van de beste anti-oorlogswerken noemen die ooit in de dans werden gemaakt.

Een briljante creativiteit die helaas al vlug gesmoord werd. De arbeid van Jooss, evenals de leer van Laban, werden politiek gewurgd. De creatie van *De Groene Tafel* stuitte onmiddellijk op verzet van het Hitlerregime dat in opkomst was. In 1933 vervolgde het gezelschap zijn werkzaamheden in Dartington Hall in Devon (Engeland) als 'Balletts Jooss'.

Wie gehoopt had dat na de tweede wereldoorlog de moderne Duitse dansbeweging onmiddellijk zou herleven, kwam bedrogen uit. Hoewel de meeste voormannen uit de Weimar Republiek actief waren, was de heropleving van de moderne dans, vooral gecentraliseerd in de Wigmanschool te West-Berlijn en de Folkwangschool te Essen, vrij onbelangrijk. Tijdens de wedergeboorte van het Duitse theater na de oorlog, verkoos het Duitse publiek duidelijk het traditionele ballet. Bij de terugkeer van Jooss in Essen in 1949 werd getracht om het Folkwang Tanztheater weer nieuw leven in te blazen, maar na enkele tournees kwam het initiatief in 1953 tot een definitief einde. Sindsdien wordt de benaming Folkwang Tanztheater of Tanzstudio nog wel gebruikt voor individuele voorstellingen van ex-studenten en -leraren van de Folkwangschool.

Persoonsgebonden

Dikwijls wordt de vraag gesteld waarom de Duitse uitdrukkingdans zo weinig heeft nagelaten. Om deze vraag te kunnen beantwoorden moet men rekening houden met de manier van werken van de exponenten van deze Duitse dans. Laban, Wigman, Kreutzberg, Palucca en talloze dansers en danspedagogen hebben ieder met onderscheidene richtingen bijgedragen tot het expressionisme in de danskunst. Er werden individualistische hoogtepunten bereikt, maar deze kunstuitingen waren te persoons-

gebonden om te overleven. Samen met de scheppers verdween het werk. De ruimteleer van Laban werd weliswaar door vele aanhangers erkend, maar het was enkel Kurt Jooss die de leer overnam en toepaste. Maar dat was omdat hij niet afkerig was van een vermenging met de klassieke techniek. Met twee generaties was de pure leer van wat genoemd wordt de *Centraal Europese School* dan ook verdwenen.

Een tweede reden voor de teloorgang moet zeker ook gezocht worden in het feit dat het vooral leken waren die zich aansloten bij deze Duitse expressionistische dans. Vaak wordt dan ook de term 'lekendans' gebezigd. Ze verwierpen elke vorm van verdoorgedreven techniek, uiteraard omdat ze die in hun beperkt aantal uren van bedrijvigheid op dansgebied niet machtig konden worden.

Ondanks het feit dat de Duitse expressionistische dans een grote invloed heeft gehad op de hedendaagse danskunst, heeft ze geen nieuwe richting aangegeven, geen 'school' of welbepaalde methode nagelaten. Dit staat in schril contrast met de evolutie van de Amerikaanse moderne dans, met aan het hoofd Martha Graham. Zij werkte een volledig bewegingssysteem uit, even vaststaand als de klassieke techniek. Dit gaf echter wel de mogelijkheid de techniek methodisch over te leveren en te bewaren.

De eerste grote opflakking van de Folkwangschool kwam ongetwijfeld met Pina Bausch. Zij leidt nu het Danstheater van Wuppertal en brengt een heel eigenzinnig soort van sociaal-kritische dansproducties. Haar hoofdbekommernis is de weergave van heftige emoties en die worden door een zeer theatrale vormgeving

Es schwant (Susanne Linke) — Foto Georg Chreiber

